

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/183/2024
Identifikačné číslo spisu: 1111224346
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:1111224346.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. O. X., narodeného XX. V. XXXX, I., N. XXX/X, zastúpeného advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Bratislava, Podbrezovská č. 34, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Bratislava, Štúrova 2, IČO: 00166481 o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV (predtým Okresnom súde Bratislava I) pod sp. zn. B1-19C/123/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. júla 2024 sp. zn. 15Co/20/2024, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 31. júla 2024 sp. zn. 15Co/20/2024 v napadnutom výroku I., - ktorým Mestský súd Bratislava IV rozsudkom z 31. marca 2023 č. k. 19C/123/2011 - 548 potvrdil výrok III. o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti nemajetkovej ujmy a úrokov z omeškania a - ktorým odvolací súd zrušil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie v časti priznaných úrokov z omeškania vo výške 8,5 percenta ročne zo sumy 4 000 eur, zrušuje a vec v rozsahu zrušenia vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.
- II. Dovolanie vo zvyšnej časti odmieta.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (teraz Mestský súd Bratislava IV, ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 31. marca 2023 č. k. 19C/123/2011-548 (vo veci v poradí druhým) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 000 eur do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že v prípade, ak túto povinnosť nesplní, je povinná zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania 8,5% ročne z nezaplatennej sumy od tridsiateho prvého dňa po právoplatnosti rozsudku do zaplatenia (výrok I.). Súd prvej inštancie ďalej uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania 9,25% ročne zo sumy 5 415,54 eur od 01. júla 2011 do zaplatenia (výrok II.) a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok III.). O trovách konania o zaplatenie náhrady škody rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania (výrok IV.) a žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % z priznanej sumy 4 000 eur (výrok V.).

2. Žalobca sa v prejednávanej veci domáhal náhrady škody a nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená nezákonným uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru Slovenskej republiky v Prievidzi z 26. septembra 2008 č. ČVS: ORP-173/OEK-PD-2007. Týmto uznesením bolo voči žalobcovi vznesené obvinenie pre spáchanie trestného činu podvodu podľa ustanovenia § 250 ods. 1 a ods. 5 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Trestný zákon“) na tom skutkovom základe, že podvodnými úkonmi voči VOP Nováky, š.p., spôsobil tomuto podniku škodu 6 491 743,20 Sk, keďže toto trestné konanie bolo uznesením Okresného prokurátora v Prievidzi z 25. júna 2010 č. k. 2 Pv 107/07-64 zastavené s odôvodnením, že skutok nie je trestným činom. Žalobca v priebehu konania spresnil žalobný návrh tak, že požadoval od žalovanej náhradu trov obhajoby v trestnom konaní 1 975,04 eura, náhradu škody spôsobenej odvolaním z funkcie člena predstavenstva spoločnosti ZVS holding, a. s., a následným nezvolením do tejto funkcie 41 085 eur a náhradu nemajetkovej ujmy 74 248,50 eura.

3. Súd prvej inštancie rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 514/2003 Z. z.“), § 517 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) a § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka (ďalej len „nariadenie č. 87/1995 Z. z.“). Okrem sumy, ktorá už bola priznaná žalobcovi prvým rozsudkom okresného súdu z 27. septembra 2013 č. k. 19C123/2011-180, a to náhrady trov obhajoby 1 975,04 eura a náhrady škody vzniknutej stratou príjmu za obdobie od 01. októbra 2009 do 20. januára 2010 vo 3 440,50 eura v príčinnej súvislosti s trestným konaním, sa žalobca v ďalšom konaní domáhal náhrady majetkovej ujmy 37 644,50 eura ako náhrady odmeny za výkon funkcie člena predstavenstva spoločnosti ZVS Holding, a. s., za obdobie od 21. januára 2010 do 30. apríla 2013, do ktorej nebol opätovne po vydaní nezákonného rozhodnutia zvolený. Súd prvej inštancie považoval za koniec obdobia, kedy bol žalobca bez príjmu z funkcie člena predstavenstva 20. január 2010, keď sa skončilo zákonné 5 ročné funkčné obdobie člena predstavenstva žalobcu. Nárok na ďalšiu náhradu majetkovej škody súd nepovažoval za dôvodný, pretože žalobca nepreukázal, že by bol zvolený za člena predstavenstva po tom, čo uplynula doba, na ktorú bol pôvodne vymenovaný. K tomuto poukázal na výpoveď žalobcu na pojednávaní 18. januára 2013, z ktorej vyplynulo, že v septembri 2009 sa pomery v spoločnosti ZVS holding, a. s., zmenili tak, že dvoch členov predstavenstva menoval štát prostredníctvom štátnej akciovej spoločnosti DMD GROUP, a. s., a dvoch členov súkromný akcionár, a na zistenia z vykonaného dokazovania a z verejne dostupného obchodného registra, že súkromného akcionára zastupovali v čase, keď bol žalobca odvolaný z funkcie ešte Ing. X. B. Od 21. októbra 2010, t. j. po tom, čo žalobca znova získal previerku NBÚ bolo podľa súdu priznanie akejkoľvek náhrady majetkovej škody vylúčené, pretože zvoleniu žalobcu už nebránilo to, že nemá bezpečnostnú previerku, ale to, že súkromní akcionári ho nezvolili do funkcie člena predsedníctva spoločnosti, napr. tak, že by nahradil Ing. B. Vo vzťahu k obdobiu medzi 20. januárom 2010 a 21. októbrom 2010 žalobca neunesol dôkazné bremeno a súdu nepreukázal, že by bol do predstavenstva (pri paralelnej účasti Ing. M. a Ing. B.) opätovne po zmene pomerov v spoločnosti zvolený. Vzhľadom na preukázané zmeny v spoločnosti, keď súkromným akcionárom ostalo právo nominovať len dvoch členov predstavenstva a obe tieto miesta boli dlhodobo obsadené inými zástupcami súkromného akcionára, náhradu majetkovej škody 37 644,50 eura žalobcovi nepriznal.

4. Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že trestné stíhanie žalobcu malo podstatný vplyv na jeho prácu. Hoci zostal obchodným riaditeľom spoločnosti ZVS holding, a. s., nemohol byť ďalej členom jej predstavenstva a z tohto dôvodu nemohol v mene spoločnosti podpisovať zmluvy a iné dokumenty. Podľa výpovede žalobcu (č. l. 80-81 spisu) a svedeckých výpovedí Ing. X. B. (č. l. 89-90 spisu) a Ing. W. M. (č. l. 163-165 spisu) podnikanie spoločnosti ZVS holding, a. s., bolo založené aj na osobných kontaktoch v zahraničí a v styku s týmito partnermi bolo pre žalobcu nepríjemné, že nemôže podpisovať dokumenty a musí s ním byť aj člen predstavenstva. Súd prvej inštancie zbral do úvahy judikatúru, v zmysle ktorej nemožno z nemajetkovej ujmy priznať úroky z omeškania, avšak pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy s výrazným časovým odstupom, ako je to i v danej veci, možno zohľadniť aspoň rámcovo časovú hodnotu peňazí a priznanú výšku nemajetkovej ujmy primerane zvýšiť. Na

základe týchto skutočností súd prvej inštancie žalobcovi priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy 4 000 eur, ktorú je žalovaná povinná uhradiť do 30 dní a priznal mu aj úroky z omeškania s plnením uloženej povinnosti od tridsiateho prvého dňa po právoplatnosti rozsudku. Existencia nemajetkovej ujmy žalobcu zo zdravotných problémov a mimoriadne dopady trestného stíhania na rodinný život žalobcu podľa súdu v konaní neboli žalobcom preukázané.

5. Súd prvej inštancie rozhodnutie o úrokoch odôvodnil tým, že zákon č. 514/2003 Z. z. v znení platnom v čase vzniku nároku žalobcu na náhradu škody neupravoval úroky z omeškania z tohto plnenia a preto treba aplikovať všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktorý v § 517 ods. 2 ustanovuje povinnosť dlžníka v omeškaní platiť úroky z omeškania. Žalobca požadoval úroky z omeškania od 01. júla 2011, súd prvej inštancie s poukazom na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Co/15/97 (R 45/2000), 6Cdo/485/2011 a 7Cdo/100/2017 konštatoval, že uplatnený nárok do právoplatnosti rozhodnutia o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je daný, vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia a až jej uplynutím sa dlžník dostáva do omeškania s plnením. Žalobcovi preto priznal úroky z omeškania až od právoplatnosti rozsudku a žalobu o úroky od 01. júla 2011 do právoplatnosti rozsudku zamietol. Žalobu vo zvyšnej časti o náhradu majetkovej škody 37 644,50 eura, úrokov z omeškania z tejto sumy, úrokov z omeškania z priznaných 5 415,54 eur nad rámec priznaných týmto rozhodnutím, nemajetkovej ujmy 71 248,50 eur a úroky z omeškania z celej nemajetkovej ujmy nad rámec úrokov priznaných pre prípad nezaplatenia priznanej sumy do 30 dní, zamietol.

6. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie zohľadnil skutočnosť, že predmetom konania boli dva samostatné nároky, nárok na náhradu majetkovej škody a peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy a o nároku na náhradu trov konania rozhodol vo vzťahu ku každému z nich. Postupoval podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP a keďže v časti konania o majetkovej škode mal žalobca úspech nižší ako 50 %, mala by právo na náhradu pomernej časti trov konania žalovaná, ktorej však žiadne trovy v tomto konaní nevznikli, súd jej nárok na náhradu trov nepriznal. V časti konania o nemajetkovej ujme mal úspech žalobca, nakoľko bol úspešný čo do základu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a tak mu priznal náhradu trov konania voči žalovanej vo výške 100 % a zároveň rozhodol, že trovy konania budú žalobcovi priznané len z priznaných 4 000 eur.

7. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu a žalovanej rozsudkom z 31. júla 2024 sp. zn. 15Co/20/2024 potvrdil časť výroku I. rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4 000 eur do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku, výrok III., ktorým súd vo zvyšnej časti žalobu zamietol a výrok V., ktorým žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania o zaplatenie nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % z priznanej sumy 4 000 eur. Časť výroku I. napadnutého rozsudku, ktorým vyslovil pre prípad, že žalovaná povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4 000 eur do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku nespĺní, je povinná zaplatiť mu úrok z omeškania 8,5 % ročne z nezaplatenej sumy od tridsiateho prvého dňa po právoplatnosti rozsudku do zaplatenia, zrušil a výrok IV. rozsudku prvej inštancie zmenil tak, že žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania o zaplatenie náhrady škody. Žiadnej zo sporových strán nepriznal nárok na náhradu trov oboch odvolacích konaní a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

8. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že v procesnom postupe súdu prvej inštancie nezistil vady a v celom rozsahu, po skutkovej a právnej stránke, sa stotožnil s jeho rozhodnutím, ktorým žalobe žalobcu čiastočne vyhovel. Zdôraznil, že na základe aktuálnej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) určenie výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou takej voľnej úvahy, ktorá nepodlieha žiadnemu hodnoteniu, ale primeranosť nemajetkovej ujmy treba vždy posudzovať aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku, kde výška príslušného odškodnenia vyplýva priamo zo zákona, ale aj v kontexte s rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky. Odvolací súd pripomenul, že dôkazná povinnosť na preukázanie splnenia kvalifikovaných podmienok pre priznanie nemajetkovej ujmy, ako i určenie jej výšky, stíha výlučne poškodeného. Podľa

názoru odvolacieho súdu samotné konštatovanie porušenia práva v prejednávacom prípade nebolo pre žalobcu dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, pretože utrpená ujma je takej intenzity, že odôvodňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

9. Súd prvej inštancie pri posudzovaní výšky nemajetkovej ujmy podľa odvolacieho správne zohľadnil osobu poškodeného, ktorý v čase zásahu zastával významnú funkciu vo veľkej obchodnej spoločnosti a trestné stíhanie bolo vážnym zásahom do pracovného života žalobcu, keď nemohol vykonávať funkciu člena predstavenstva akciovej spoločnosti a utrpela jeho reputácia medzi domácimi aj zahraničnými obchodnými partnermi. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy podľa názoru odvolacieho súdu bolo treba prihliadnuť aj na to, že žalobca aj po začatí trestného stíhania, zostal obchodným riaditeľom spoločnosti. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca nepreukázal taký stupeň negatívneho vplyvu trestného stíhania na rodinný život, ktorý by odôvodňoval priznanie nemajetkovej ujmy v žiadanej výške a priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie 4 000 eur považoval za primeranú s prihliadnutím na rozhodovaciu činnosť najvyšších súdnych autorít a na výšku náhrady škody, ktorá sa priznáva podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

10. Časť výroku I. napadnutého rozsudku, ktorým súd prvej inštancie pre prípad, že žalovaná nespĺní povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 000 eur do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku priznal žalobcovi úroky z omeškania, odvolací súd zrušil, pretože toto rozhodnutie nemá oporu v hmotnom práve.

11. Odvolací súd nesúhlasil s odvolacou námietkou žalobcu proti záveru súdu prvej inštancie o nedostatku príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a majetkovou škodou - stratou odmeny za výkon funkcie člena predstavenstva za obdobie od 21. januára 2010 do 30. apríla 2013 a v celom rozsahu sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie uvedenými v bodoch 14. až 21. odôvodnenia rozsudku. Ako súvisiaci výrok preskúmal aj výrok IV. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania o zaplatenie náhrady škody. Keďže úspešnejšej žalovanej žiadne trovy konania nevznikli, ani si žiadne trovy v konaní neuplatnila, odvolací súd zmenil výrok IV. rozsudku súdu prvej inštancie tak, že žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania o zaplatenie náhrady škody. Výrok V. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania o zaplatenie nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % z priznanej sumy 4 000 eur ako vecne správny potvrdil, keďže žalobca bol v tejto časti konania úspešný, nakoľko výška plnenia závisela od úvahy súdu, a preto mu podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP patrí nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. O trovách tohto a predchádzajúceho odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V dovolacom konaní (predchádzajúcom) bol úspešný žalobca, súd mu preto priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

12. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože mu bolo znemožnené uplatňovať jeho procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tiež preto, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Navrhol dovolaciemu súdu napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť vo výroku, ktorým zamietol žalobu vo zvyšnej časti nemajetkovej ujmy, úroku z omeškania a zvyšnej časti náhrady škody a vrátiť v rozsahu zrušenia odvolaciemu súdu vec na nové konanie a rozhodnutie.

13. Porušenie práva na spravodlivý proces žalobca videl najmä v nepreskúmateľnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré je svojvoľné a protiprávne, pretože selektívne odkazovalo na použitú judikatúru, prípadne na nepoužiteľný zákon č. 274/2017 Z. z. Odvolací súd sa v odôvodnení rozsudku dostatočne nevysporiadal s jeho zásadnými odvolacími námietkami k záveru súdu o vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy ako aj neprimeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.

14. Prípustnosť dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP podľa žalobcu spočíva v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorou sa súd síce zaoberal, avšak s nesprávnym záverom, a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri posudzovaní primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy. Odvolací súd opomenul aplikovať judikatúru priaznivejšiu pre neho, napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/2/2017 alebo ústavného súdu sp. zn. III. ÚS/754/2016 a v prípade úrokov z omeškania z nemajetkovej ujmy aj nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 443/2022 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/257/2019, čo predstavuje ľubovôľu odvolacieho súdu porušujúcu princíp rovnosti, právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia.

15. Žalobca ďalej namietal, že nižšie súdy nesprávne vyhodnotili právnu otázku o príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou, ako aj faktickú nemožnosť žalobcu preukázať, že by aj po 21. januári 2010 bol opätovne zvolený za člena predstavenstva, ktorým bol nepretržite od roku 1996, a nebyť nezákonného trestného stíhania, bol by ním aj naďalej. K tomuto poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 2149/17, sp. zn. I. ÚS 417/21 a sp. zn. I. ÚS 2859/23, ktoré nižšie súdy pri rozhodovaní neaplikovali. Záver odvolacieho súdu o nedostatku príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou je nepochopením danej situácie, lebo 21. októbra 2010 predstavenstvo spoločnosti pracovalo v plnom zložení, takže nebol dôvod na novú voľbu členov predstavenstva. Nižšie súdy v napadnutých rozhodnutiach uvedený kontext jeho prípadu nepochopili, preto ho ani nemohli zohľadniť, a mechanickou a svojvoľnou aplikáciou právnych predpisov dospeli k výsledku, ktorý odporuje princípom Čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a je pre neho nespravodlivý. Namietal aj nesprávnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým zrušil úrok z omeškania s úhradou sumy 4 000 eur, ak ju žalovaná nezaplatí do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, lebo údajne nemá oporu v hmotnom práve, ale zamlčal o aké právo malo ísť. Týmto porušil nielen hmotné právo ale aj uznávaný procesný princíp tzv. zákaz reformatio in peius, čiže zákaz rozhodnúť v neprospech odvolateľa.

16. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť. Uviedla, že za procesnú vadu konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu, ak inak spĺňa požiadavky kladené na odôvodnenie v zmysle ustanovenia § 220 CSP.

17. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 2 písm. a) CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je čiastočne dôvodné.

18. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

19. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku tejto viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

20. V danej veci žalobca v dovolaní uplatnil dovolacie dôvody podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 CSP. Senát prejednávajúci vec považoval za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (obdobne rozhodnutia

najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, sp. zn. 4Cdo/200/2019, sp. zn. 4Cdo/36/2020, sp. zn. 8Cdo/28/2017), ak sa namietané nesprávne právne posúdenie vecí odklonom odvolacieho súdu od ustálenej judikatúry dovolacieho súdu, nemôže neprejavíť v nedostatkoch odôvodnenia rozhodnutia a takto jeden dovolaním uplatnený dovolací dôvod od toho druhého pôjde len ťažko oddeliť.

21. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie vecí, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, resp. že tu ide o otázku dovolacím súdom rozhodovanú rozdielne.

22. Pre procesnú situáciu, v ktorej ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku definuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Z formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť o otázku hmotnoprávnu (interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (aplikácie a interpretácie procesných ustanovení). Pre právnu otázku v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý do pojmu „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ zahŕňa predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Podľa judikátu R 71/2018 do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu patria predovšetkým rozhodnutia publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutia súdov Slovenskej republiky. Jej súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom nepublikovanom rozhodnutí nespochybnili.

23. V preskúmvanej veci žalobca odôvodňoval prípustnosť dovolania ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V prvom rade namietal správnosť „posúdenia primeranosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy“ v kontexte ustálenej rozhodovacej súdnej praxe, ktorú v dovolaní označil poukazom na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/2/2017 a sp. zn. 4Cdo/153/2015 a rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016. Rozhodnutie odvolacieho súdu nepovažoval za dostatočné na odškodnenie nemajetkovej ujmy, ale za bagatelizovanie jej závažnosti, najmä ak nereflektuje aj príjmovú situáciu odškodňovaného a priznaná nemajetková ujma za 21 mesiacov a 11 dní trestného stíhania s hroziacim trestom 8 až 12 rokov nedosahovala ani jeho mesačný príjem (vyše 5 000 eur). Zdôraznil, že ak štát zasiahne do života človeka nedôvodným trestným stíhaním, poškodí, či dokonca zničí jeho postavenie v spoločnosti, výška odškodnenia musí zodpovedať takémuto zásahu.

24. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniu § 421 ods. 1 písm. a) CSP dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu namietajúce neprimeranosť priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, posúdenie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou spôsobenou žalobcovi tým, že nebol opätovne zvolený do predstavenstva spoločnosti ZVS Holding, a. s., a nepriznanie úrokov z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy je procesne prípustné. Následne skúmal, či je dovolanie dôvodné, a to, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vecí/nesprávneho riešenia vymedzenej právnej otázky.

25. Právnym posúdením vecí je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový

stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

26. Dovolací súd sa na zodpovedanie právnej otázky vymedzenej žalobcom zaoberal najprv tým, či odvolací súd správne posúdil primeranosť priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v kontexte ustálenej rozhodovacej súdnej praxe. Právna otázka sa týka náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím (za vedenie trestného stíhania) a nevyhnutnosti zohľadniť pri rozhodovaní o nej súdom, v súvislosti s princípom rovnosti, právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, aj rozhodovanie súdov v iných obdobných veciach.

27. Dovolací súd k vymedzenej právnej otázke poukazuje na doterajšiu judikatúru o priznávaní nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch. V rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012 najvyšší súd uviedol záver, že „...súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, obdobných veciach...“.

28. V rozsudku najvyššieho súdu z 31. mája 2007 sp. zn. 4Cdo/177/2005, pri riešení vymedzenej otázky (odškodnenie väzby) sa uvádza, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s ustanovením čl. 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej tiež len „Dohovor“), i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Najvyšší súd vo veci zdôraznil, že ustanovenie čl. 5 ods. 5 Dohovoru obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje jeho aplikáciu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu. Neurčité právne pojmy v žiadnom prípade nie sú ustanoveniami, ktoré by súdu umožňovali ľubovôľu alebo ktoré by umožňovali súdu absolútne neobmedzenú úvahu. Ich aplikáciu a výklad je súd povinný v rozhodnutí odôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných veciach, obdobných s prejednávanou vecou. Najvyšší súd aj v tomto rozhodnutí poukázal na rozsudok ESĽP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike.

29. V uznesení z 30. septembra 2013 sp. zn. 6MCdo/15/2012 najvyšší súd uviedol záver, že „...určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z. z. Podobne aj z uznesenia najvyššieho súdu z 20. júna 2019 sp. zn. 3Cdo/25/2019 vyplýva, že „Určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym postupom orgánu štátu nesmie predstavovať ľubovôľu alebo absolútnu voľnú úvahu súdu, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu. Všeobecný súd je povinný určiť výšku tejto náhrady po náležitom zistení rozhodujúcich skutkových okolností, v nadväznosti na ktoré pri právnom posudzovaní veci prihliadne aj na iné právne predpisy slovenského právneho poriadku upravujúce odškodnenie (napr. zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi) a zohľadní aj právne závery, ku ktorým v obdobných prípadoch dospela judikatúra Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva.“

30. I podľa judikatúry ESĽP náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo). ESĽP v rozhodnutiach konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napr. Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo) a tiež, že výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napr. Público - Comunicacáo Social, S. A. v. Portugalsko). ESĽP zdôraznil, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu

výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. *Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko*).

31. Ak aj odvolací súd pri rozhodovaní v zásade vychádzal z jasne definovaných kritérií pre určenie nemajetkovej ujmy vychádzajúcich z ustanovenia § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., prípadne aj kritérií vyjadrených v náleze ústavného súdu z 24. januára 2017 sp. zn. III. ÚS 754/2016, a to povahy trestného stíhania, jeho dĺžky, dopadu trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodeného, ako aj okolností, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo, v kontexte celej jeho úvahy jeho závery nie sú dostatočne presvedčivé a preskúmateľné a zohľadňujúce judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a rozhodovaciu prax súdov v iných obdobných veciach. Odvolací súd mal pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy za nezákonný zásah do práv žalobcu vychádzať z predvídateľných kritérií vyplývajúcich z právnych predpisov a prihliadnúť aj na relevantnú judikatúru, t. j. takú, ktorá sa zaoberá obdobnými prípadmi (skutkovo a právne) a jeho záver, že danú vec nie je možné porovnať s inými prípadmi osôb, ktorých povolanie vyžaduje osobitný stupeň dôveryhodnosti (tu vyplývajúci z podmienky bezpečnostnej previerky NBÚ) nebol na mieste, nakoľko za takých možno považovať napríklad aj prípady nezákonných trestných stíhaní policajtov, notárov, colníkov, sudcov, exekútorov.

32. V tejto súvislosti dovolací súd konštatuje, že princíp právnej istoty, tak ako je zakotvený v ustanovení čl. 2 CSP, si komparatívny prístup súdov pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným trestným stíhaním nepochybne vyžaduje. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Ak sa spor na základe prihliadnutia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu (Čl. 2 ods. 3 CSP). Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie možno síce v zmysle odôvodnenia rozhodnutia ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 754/2016 považovať za významné kritériá tam uvedené - povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania, jeho preukázaný dopad do osobnostnej sféry poškodeného a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti, a práve na ne poukázal aj odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku; tým, čo ale nešlo nevytknúť, bolo to, že náhradu stanovil sumou 4 000 eur bez porovnania s inými, obdobnými prípadmi. V napadnutom rozsudku tak chýba akékoľvek porovnanie s obdobnými prípadmi a širšia úvaha, ktorou dospel k výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, absentovalo tu konkrétne porovnanie s ďalšími vecami obdobnými po skutkovej aj právnej stránke v previazanosti na konkrétny prípad žalobcu a konkretizovanie zásahu nezákonného trestného stíhania do jeho osobnostnej sféry, pretože až porovnanie s ďalšími obdobnými prípadmi môže poskytnúť dostatočný podklad pre záver o primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nielen k okolnostiam danej veci, ale aj iným náhradám priznávaným súdmi v obdobných veciach.

33. Vzhľadom na túto judikatúru najvyššieho súdu dospel dovolací súd k záveru, že v posudzovanej veci sa odvolací súd pri riešení otázky vymedzenej dovolateľom odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pokiaľ odvolací súd pri úvahách o výške náhrady nemajetkovej ujmy neprihliadol na závery najvyššieho súdu o potrebe určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánom štátu po náležitom zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie a neposúdil ju aj v kontexte s rozhodnutiami ústavného súdu a EŠLP, a v dôsledku prijatia záveru súdu prvej inštancie v bode 43. odôvodnenia jeho rozhodnutia, že je zložitý ustáliť rámec pre rozhodovanie súdu v obdobných prípadoch, odklonil sa v otázke primeranosti výšky nemajetkovej ujmy od ustálenej praxe dovolacieho súdu a rozhodol vecne nesprávne.

34. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že žalobca v dovolaní, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, opodstatnene uplatnil dovolací dôvod podľa ustanovenia § 432 ods. 1 CSP, keď argumentoval tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva v otázke určenia výšky nemajetkovej ujmy na nesprávnom riešení vymedzenej právnej otázky, a teda na nesprávnom právnom posúdení veci.

35. Žalobca v dovolaní namietal aj nesprávnosť posúdenia otázky úrokov z omeškania s úhradou

priznanej náhrady nemajetkovej ujmy odvolacím súdom, ktorý sa stotožnil s dôvodmi uvedenými súdom prvej inštancie v odôvodnení jeho rozhodnutia, ktoré nerešpektujú vývoj judikatúry v tejto otázke vyjadrený v náleze ústavného súdu z 11. mája 2023 sp. zn. III. ÚS 443/2022, podľa ktorého sa od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/257/2019 úroky z omeškania priznávajú tak, ako to požadoval.

36. K otázke nastolenej žalobcom o odklone súdu prvej inštancie od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri rozhodovaní o nárokoch na úroky z omeškania s náhradou nemajetkovej ujmy odvolací súd potvrdil záver súdu prvej inštancie, že nárok na úroky v takomto prípade vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, k čomu poukázal na rozhodnutie najvyššieho z 24. júna 1998 sp. zn. 1Co/15/07, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 45/2000 a uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/185/2011 a sp. zn. 7Cdo/100/2017. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/145/2020, ktorým boli priznané poškodenému úroky z omeškania ako pri náhrade skutočnej škody, označil za ojedinelé.

37. Dovolací súd k úrokom z omeškania z priznanej nemajetkovej ujmy poukazuje na pôvodnú judikatúru založenú rozhodnutím najvyššieho súdu z 24. júna 1998, sp. zn. 1Co/15/1997 (R 45/2000), ktorá vychádzala z toho, že „povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania.“

38. Najvyšší súd v odôvodnení rozhodnutia z 30. júla 2019 sp. zn. 4Cdo/48/2017 ako dovolací súd uviedol, že právnu otázku týkajúcu sa nároku na úroky z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy možno považovať za vyriešenú uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/48/2010, sp. zn. 2Cdo/155/2011, sp. zn. 7Cdo/253/2013, so závermi, že štát je povinný nahradiť škodu najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa, kedy poškodený nárok riadne uplatnil podľa ustanovenia § 16 zákona č. 514/2003 Z. z. a márnym uplynutím tejto lehoty sa štát ako dlžník zo zodpovednostného právneho vzťahu dostáva do omeškania, a tak najskôr odo dňa nasledujúceho po uplynutí 6-mesačnej lehoty ho postihuje povinnosť zaplatiť poškodenému veriteľovi tiež úroky z omeškania. Ďalej najvyšší súd v odôvodnení rozhodnutia z 26. februára 2020 sp. zn. 4Cdo/257/2019 ako dovolací súd uviedol, že „nárok žalobcu podľa § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. voči žalovanej vzniká už samotnou existenciou väzobného trestného stíhania a rozsudku, ktorým bola osoba pozbavená osobnej slobody následne oslobodená spod obžaloby. Preto rozhodnutie, ktorým sa priznáva táto náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch v konkrétnej výške, už len deklaruje existenciu tejto zákonom priznanej právnej skutočnosti a nárokov z nej vyplývajúcich. Podľa § 563 Občianskeho zákonníka, ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal. Z uvedeného je preto možné ďalej vyvodiť, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím šesťmesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Uvedený názor dovolacieho súdu je podporený aj novelou č. 412/2012 Z. z., ktorou bolo s účinnosťou od 01. januára 2013 ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zmenené tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia, ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.“

39. Uvedený záver je zopakovaný aj v ďalších rozhodnutiach k predmetnej problematike, napr. z 28. októbra 2020 sp. zn. 7Cdo/243/2019, z 30. júna 2020 sp. zn. 7Cdo/145/2020, z 24. januára 2024 sp. zn. 4Cdo/31/2021. K rozhodnutiu najvyššieho súdu z 30. júna 2020 sp. zn. 7Cdo/145/2020 dovolací súd uvádza, že toto rozhodnutie bolo tiež predmetom prieskumu ústavným súdom, ktorý v uznesení z 05. decembra 2023 č. k. II. ÚS 236/2023-35, s poukazom na závery, ku ktorým dospel ústavný súd v náleze z 11. mája 2023 sp. zn. III. ÚS 443/2022, k úrokom z omeškania pri náhrade nemajetkovej ujmy zhrnul judikatúru najvyššieho súdu k tejto otázke tak, že v súvislosti s otázkou vzniku nároku na zaplatenie úroku z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy identifikoval jednotlivé relevantné

rozhodnutia najvyššieho súdu (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 1Co/15/97 z 24. júna 1998, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/48/2010 z 21. decembra 2010, rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/185/2011 zo 14. marca 2012, rozsudok najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/253/2013 z 10. decembra 2014, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/100/2017 zo 17. októbra 2018, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/48/2017 z 30. júla 2019, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/257/2019 z 26. februára 2020, uznesenie č. k. 7Cdo/243/2019 z 28. októbra 2020 a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 30. júna 2022) a uviedol, že posledné rozhodnutie najvyššieho súdu, podľa ktorého je štát v omeškani s náhradou nemajetkovej ujmy až v prípade, ak neplní podľa súdneho rozhodnutia, ktorým je nemajetková ujma priznaná, bolo rozhodnutie č. k. 7Cdo/100/2017 - a aj to bolo neskôr zrušené. Odhliadnuc však od tohto rozhodnutia, je posledné rozhodnutie z tohto „tábora“ rozhodnutie č. k. 6Cdo/185/2011. V uznesení č. k. 4Cdo/257/2019 najvyšší súd poukázal na novelu zákona č. 514/2003 Z. z. - zákon č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z. z., ktorým bol s účinnosťou od 01. januára 2013 § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zmenený tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr. Je tak zrejmé, že najvyšší súd po tomto uznesení už nenasledoval len právny názor v ňom prezentovaný, ale aj zmenu právnych predpisov, pretože po 01. januári 2013 bola (s výnimkou už spomínaného neskôr zrušeného uznesenia č. k. 7Cdo/100/2017) judikatúra najvyššieho súdu k posudzovanej otázke konštantná (ustálená).

40. Z uvedeného podľa dovolacieho súdu vyplýva, že dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie otázky nároku na úroky z omeškania s úhradou nemajetkovej ujmy je podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP nielen prípustné, ale aj dôvodné, keďže napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti, ktorou potvrdil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti úroku z omeškania z nemajetkovej ujmy ako aj v časti v ktorej zrušil časť výroku I. rozsudku súdu prvej inštanciou, ktorým pre prípad, že žalovaná povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4 000 eur do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku nesplní, uložil žalovanej povinnosť zaplatiť úrok z omeškania 8,5 % ročne z nezaplatennej sumy od tridsiatehoprvého dňa po právoplatnosti rozsudku do zaplatenia, vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP). Odôvodnenie dovolania aj porušením princípu zákazu reformatio in peius, vyplývajúceho z čl. 16 ods. 3 Základných princípov Civilného sporového poriadku v tejto časti podľa dovolacieho súdu neobstoí, pretože napadnutým rozsudkom odvolací súd rozhodoval aj o odvolaní žalovanej, ktorá napadla výroky I. a V. rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré boli vydané v jej neprospech (§ 359 CSP).

41. Z uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že pri posudzovaní veci odvolacím súdom došlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci pri rozhodovaní o primeranosti nemajetkovej ujmy a nároku na úroky z omeškania s jej úhradou odklonom od uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a preto rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorou potvrdil výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým súd žalobu vo zvyšnej časti nemajetkovej ujmy a úroku z omeškania a v časti, ktorou zrušil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým vyslovil pre prípad, že žalovaná povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4 000 eur do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku nesplní, rozhodol, že je povinná zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania 8,5 % ročne z nezaplatennej sumy od tridsiatehoprvého dňa po právoplatnosti rozsudku do zaplatenia, rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa ustanovenia § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

42. K otázke príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou, vzhľadom na faktickú nemožnosť preukázať, že by bol aj po 21. januári 2010 opätovne zvolený za člena predstavenstva, v ktorom bol nepretržite od roku 1996, žalobca poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 2149/17, sp. zn. I. ÚS 417/21 a sp. zn. I. ÚS 2859/23 ÚS ČR, v zmysle ktorých nie je možné posudzovať príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou príliš formalisticky, ale treba skúmať reťazec príčin a následkov až do tej doby, kedy sa zistí prvotná príčina, ktorá podľa žalobcu v prípade jeho odvolania z funkcie člena predstavenstva spoločnosti ZVS holding, a. s., spočívala v začatí jeho trestného stíhania žalobcu.

43. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má určujúci význam, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (ak vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne), sa príčinná súvislosť zisťuje (rozhodnutia najvyššieho súdu z 30. októbra 2013, sp. zn. 6MCdo/16/2012, z 30. júna 2010, sp. zn. 5Cdo/126/2009 a iné).

44. V rozhodnutí z 30. júna 2010 sp. zn. 5Cdo/126/2009 sa dovolací súd konkrétne zaoberal otázkou príčinnej súvislosti a vychádzal z toho, že v právnej teórii sa týmto vzťahom (vzťahom príčinnej súvislosti, kauzálnym nexom) označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, a k je medzi nesprávnym úradným postupom a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Ako už bolo uvedené vyššie, otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. Právnym posúdením je vymedzenie, medzi ako ujmom (ako následkom) a ako skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie vzniku zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je náhrada požadovaná. Práve v o vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti (porovnaj R 21/1992). V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sa ma je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina a priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvah y ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu.

45. Dovolací súd sa vo veci po jej preskúmaní stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, na ktorý poukázal odvolací súd, že majetková škoda 37 644,50 eura, ktorej náhrady sa žalobca domáhal a odvodzoval ju od nezvolenia do funkcie člena predstavenstva spoločnosti ZVS holding, a. s., v dôsledku čoho došiel o odmenu za výkon funkcie za obdobie od 21. januára 2010 do 30. apríla 2013, nebola preukázaná. Poukázal na predchádzajúce rozhodnutie vo veci, ktorým bola žalobcovi priznaná náhrada škody 3 440,50 eura ako náhrada odmeny za členstvo v predstavenstve ZVS Holding, a. s., za obdobie od 01. októbra 2009 do 20. januára 2010, pri ktorej mal súd za preukázané, že k nej došlo v dôsledku trestného stíhania, na základe ktorého mu bola pozastavená previerka NBÚ, ktorá bola podmienkou pre výkon tejto funkcie. Nižšie súdy z preukázaných skutočností a tvrdení strán zisťovali aj príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, ktorá mala vzniknúť žalobcovi v období nasledujúcom po uplynutí doby, na ktorú bol pred začatím trestného stíhania zvolený do funkcie člena predstavenstva. Súd prvej inštancie uviedol, že potenciálnu voľbu žalobcu do tejto funkcie nepokladal za čisto hypotetickú, pretože vzhľadom na dovtedajšie dlhodobé členstvo žalobcu v predstavenstve a jeho postavenie v spoločnosti, by jeho opätovné zvolenie bolo pravdepodobné, ale reťazec príčin, ktoré viedli od nezákonného rozhodnutia k tomu, že túto funkciu už v danom období ďalej nevykonával, bol prerušený rozhodnutím samotnej spoločnosti ZVS holding, a. s., že sa zmení počet členov predstavenstva, ktorých mohol nominovať súkromný akcionár (čo sa týkalo aj miesta žalobcu). Preto pokiaľ žalobca nepreukázal a ani netvrdil, že by tento súkromný akcionár po uplynutí jeho funkčného obdobia odvolal iného svojho zástupcu v predstavenstve a nahradil ho žalobcom, tak nemožno vidieť príčinu jeho ďalšej neúčasti v predstavenstve spoločnosti v nezákonnom rozhodnutí štátneho orgánu.

46. Z uvedeného i podľa dovolacieho súdu vyplýva, že žalobca v konaní nepreukázal príčinnú súvislosť

medzi nezákonným rozhodnutím a znížením jeho majetku tým, že nedostal odmenu za výkon funkcie člena predstavenstva po 20. januári 2010. Keďže podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom sú stanovené kumulatívne, a v prípade nesplnenia čo i len jednej z nich, nie je daná táto zodpovednosť, dovolací súd dovolanie žalobcu proti rozhodnutiu o náhrade škody 37 644,50 eura nepovažoval za opodstatnené, lebo smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý spočíva na správnom právnom závere, že v danej veci nie sú splnené podmienky pre zodpovednosť žalovanej za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. V tejto zvyšnej časti preto dovolací súd dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP.

47. Dovolací súd nepovažoval za potrebné bližšie sa zaoberať existenciou dovolaním namietanej tzv. zmätočnosťnej vady podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP, a to vzhľadom k tomu, že jednou z námietok k odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bolo nevysporiadanie sa s takouto praxou (resp. že to súd neurobil dostatočne), a bude nevyhnutné, aby sa odvolací súd v odôvodnení nového rozhodnutia vo veci dôsledne vysporiadal s odvolacími námietkami žalobcu.

48. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

49. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.